

ADATOK A HAZAI KÖZÉPKORI KÖNYVTÁRAK
TÖRTÉNETÉHEZ.

IX.

1384. márczius 29.

Mihály mosonyi főesperes és a győri püspök vikáriusa Nagymihályi Domonkost és társait a nagymihályi egyház harangjainak, misekönyvének s egyéb holmiinak visszatérítésére kötelezi.

Nos Michael archidiaconus Mossoniensis et canonicus ecclesie Jauriensis, vicariusque venerabilis in Christo patris domini domini G(uilelmi) dei et apostolica gratia episcopi loci eiusdem in spiritalibus generalis, notum facimus universis et singulis per presentes, quod cum nobiles viri Dominicus, Paulus et Petrus de Nogmihaly Stephanum et Laurentium fratres ipsorum patruales, et e converso iidem Laurentius et Stephanus eosdem Dominicum, Paulum et Petrum contra sese pro rebus ecclesie ipsorum, campanis videlicet, *libris* et aliis clenodiis in nostram fecissent citare presentiam, et ipsa causa coram nobis diutius fuisset ventilata, tandem, quia predicti Dominicus, Paulus et Petrus filii Johannis de Myhaly duas campanas ecclesie eorum de dicta Nogmihaly pro viginti sex marcis denariorum vendidisse affirmarunt, et e converso prefatus Laurentius *unum librum missalis ac viaticum ipsius ecclesie apud manus suas habere et ipsum librum a quodam presbytero ipsorum pro una libra denariorum redimisse asserebat*, ideo nos una cum dominis de capitulo Jauriensi adiudicantes commisimus, ut quia predictae tres ecclesie iure patronatus ipsis communititer attinere agnoscebatur (*így*), ne tamen bona ecclesie apud

manus laicales conservarentur, que etiam propter inprovisionem verisimiliter alienari et dissipari formidarentur, ob hoc prefati filii Johannes de Myhaly predictas viginti sex marcas denariorum et e converso prelibatus Laurentius annotatum librum et viaticum in festo nativitatis beati Johannis baptiste nunc proxime venturo coram nobis reponere et assignare teneantur, per eosdem filios Johannis *pro recompensatione redemptionis predicti libri quatuor pensis denariorum restituti*, ut his repositis deliberando et manum communem assignare valeamus, ne predicta ecclesia possit aliquo modo defraudari. Datum Jaurini, tertia feria proxima post dominicam Judica, anno domini MCCCLXXX quarto.

Papiron, hátlapján eléggé jól megőrzött pecséttel.

Eredetije a Kisfaludy cs. levéltárában a M. N. Múzeumban.

Közli: *Kovács Nándor*.

X.

Egy soproni pap könyvtára 1400-ból.

A soproni pap, kinek könyvtárát az alábbiakban ismertetjük, 1400. ápr. 21-én kelt német nyelvű végrendeletében «*Vrban von Weyten die czeit chapellan gotzleichnams altar in der pharrkirichen ze Odenburch*» néven nevezi magát; tehát a soproni plébániatemplom egy oltárának papja volt. Hogy ez oltár java-dalma nem volt az utolsók közül való, tanúsítja végrendelete, melyben nagyszámú ingóságokról, egyházi ruhákról, arany-ezüst neműekről, *könyvekről*, tetemes készpénzről és tekintélyes összegre rugó követeléseiről intézkedik.

Könyveinek száma, melyeket részletesen, még kötésüket is főlemelve, felsorol: 18. Ezek közt az istentisztelethez és papi hivatásához szükséges könyveken kívül, több egyházi író munkájával is találkozunk; mi azt bizonyítja, hogy a végrendelező korában kiválhatott kartársai sorából, és hivatásán kívül a theologikus tudományokkal is foglalkozott.

Könyvei a következők:

1. Mettenpüch (Matutinale).

2. Biblia.
3. Liber collectionum.
4. Valerianus.
5. Naturalia Alberti, vörösbőr-kötésben.
6. Liber de sanctis et de tempore, kötetlen (rauchs puech) papir-kézirat.
7. Quadragesimale, hártya-kézirat.
8. Formularium, papir-kézirat, fehér bőrkötésben.
9. Septem mirabilia mundi.
10. Juristen puech, papir-kézirat, kötve.
11. Jacobus de Voragine Quadragesimalé-ja.
12. Egy kis könyv, Collecta, hártya-kézirat vörös bőrkötésben.
13. Egy más hártya-kézirat, címét nem mondja meg, fehér bőrkötésben.
14. Summa virtutum, hártya-kézirat, vörös bőrkötésben.
15. Lucianus munkája a négy evangeliumról.
16. Ugyanannak munkája a sz. miséről.
17. Expositio super psalterium.
18. Egy kötetlen könyv, melynek még nincs fatáblája (daz nach nicht preter hat).

E részletesen felsoroltakon kívül még általában említ könyveket, melyeket mind Holczel Jánosnak hagy Mária-Czellben.

A könyvárakhoz érdekes adalék, hogy aranyozott ezüst kupáját eladatja és árából 12 font bécsi dénárt egy misekönyvre hágy.

A könyvkötés iparának történetére nézve nem éredekelen, hogy egy könyvét (talán a többit is) *János soproni iskolamester* kötötte s e munka a végrendelet keltekor még nem volt befejezve; ezért a könyvet több mással egyetemben reá hagyja.

A más tekintetben is érdekes és nagyobb terjedelmű végrendeletből az alábbiakban híven közöljük a könyvekre vonatkozó részeket:

.....
 auch schaff ich vnd gib zu der mess meinem chappellan mein mettenpüch

Item ich schaff vnd gib meinem chappellan czu meiner mess mei-

nen chop den silbrein vbergulten, den schal man verchafften,
schol man geben czwelf phunt vmb ein messpuch, vnd das vbrig
czu einem chelch

Item her Daniel hat mein bibel, librum collectionum, vnd Valle-
rianum pey enander

Item man vint auch darin naturalia Alberti myt einer raten heut,
man vint auch ein rauchs puech in papiro de sanctis vnd de
tempore, man vint auch darin ein quadragesimal in pergameno.
Item man vint darin mein formularium in papiro mit einer weys-
sen heut, man vint auch darin septem mirabilia mundi, vnd vil
dings dapey; man vint auch darin ein iuristen puech in papiro
mit einem coopert. Item auer ein quadragesimal in pergameno
Jacobi Voraginis; ein winzigs puechel in pergameno, ein collect
mit einer roten haut. Item ein puechel auch in pergameno mit
einer weysen haut; vnd sust mer von puechern vnd van andern
dingen

Item di vor verschriben dreissig guldein die hat inn her Andre
chappellan gotsleichnams altar in der Newenstat¹ zu der pharr-
kirchen. Er hat auch inn mein guts puech in pergameno mit
einer roten haut, das da haist Summa virtutum; vnd sein wirt
der hat inn Lucianum uber die vier ewangelia vnd ain tail uber
die mess, und ein expositio uber den salter

Auch schaff ich vnd gib herrn Hansen die czeit schulmaister cze
Oedenburg meinen langen ploben mantel vnd die chursen darczu,
naturalia Alberti, meinen formularium, mein puech das er mir
punten hat, daz nach nicht preter hat, mein new praun hauben
vnd mein güt chörrokkel

Auch schaff ich herrn Dietreich Jacobum de Voragine

Item herrn Hansen dem Holczel, der mein schneller ist gewesen
cz Czell (*igy*), schol man geben das rauch puech de tempore vnd

¹ Wiener-Neustadt, Bécsujhely.

de sanctis. Item demselben das quadragesimal das chlain, und sust was puecher da sind die nicht verschafft sint

Nota das gescheft ist geschen anno domini MCCCC. an dem nachsten mittichen von Georgij.

Fogalmazvány, 2 kis ivrétü levelen. Sopron város levéltárában. Lad. XLIX. et ZZ. fasc. 1. nr. 4.

Közli: *Fejérpataky László.*

XI.

1450. április 1.

A székesfehérvári tanács értesíti Sopron város tanácsát a néhai Miklós guárdián által eltulajdonított breviarium ügyében eszközölt vizsgálat eredményéről.¹

Salutem et honoris continuum incrementum. Prudentes et circumspecti viri, domini et amici nostri dilecti. Intimatis nobis, mediantibus vestris in litteris, quod condam frater Nicolaus de Cassovia, cardianus claustris sancti Francisci, vivente sui *quendam librum breviale ipsius ecclesie, sedecim florenos auri valentem, alienasset et alienari permisisset*, defuncto autem ipso fratre Nicolao, libri, calices et alie sue res ad fratrem Benedictum de Chakwar, cardianum claustris consimiliter beati Francisci, nostri in medio constructi devolute haberentur. Igitur domini et amici nostri dilecti, iuxta continentiam litterarum vestrarum a prefato fratre Benedicto cardiano de rebus et bonis antedicti condam fratris Nicolai ad eundem devolutis scrutavimus; idemque nobis retulit, quod hoc bene verum foret, quod alique res ipsius fratris Nicolai in uno sacco simul ligato sub sigilloque existente apud eundem haberentur, sed de eo ignoraret, quid in ipsa ligatura haberetur; et quia antecessor ipsorum nunc decessisset, ipsas res nemini sine scitu alterius antecessoris ipsorum dare non augetet (*igy*),

¹ V. ö. a Magyar Könyv-Szemle 1888. évf. 87-dik lapján közölt levéllel.

ex eo, quod ipse res elemosine dinoscuntur. Ex Alba, feria quarta proxima ante resurrectionis domini, anno millesimo quadringentesimo quinquagesimo.

Judex et iurati cives civitatis Alberegalis, amici vestri.

Kivül: Prudentibus et circumspectis viris, magistro civium iudici ac iuratis civibus civitatis Soproniensis, dominis et amicis ipsorum honorandis.

Eredetije papiron, zöld záró-pecsét nyomaival, Sopron város levéltárában. Lad. IV. et D. fasc. 2. nr. 118.

Közli: *Dr. Csánki Dezső.*

XII.

1490.

Péter gönczi plebános a kassai domonkosoknak egy latin prédikációs könyvet ajándékoz.

Iste liber est conventus Cassoviensis ordinis predicatorum provincie Vngarie. Datum eidem ab honorabili domino *Petro plebano de Gench anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo*, pro quo patres et fratres conventus Cassoviensis noverint se debitores. Eodem anno fuit obsessa urbs Cassa, sed non possessa.

Eredeti könyvbejegyzés a gyulafejevári Batthyányi-könyvtár 523. számú, XV. századbéli latin papir-codexén, mely a kassai domonkosok XV. századbéli könyvtárából származik, latin szent beszédek tartalmaz és 423 beirt levélből áll.

Közli: *Csontos János.*